

รูปแบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจราจรทางบก ประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยว ในประเทศไทย*

A Model for Safety Administration and Management of Tourist Buses in Thailand

วสุเชษฐ์ โสภณเสถียร¹

บทคัดย่อ

บทความนี้รายงานการศึกษาระบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยว ในด้านสภาพปัญหาและลักษณะการบริหารจัดการ ด้านยุทธศาสตร์ความปลอดภัยที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อการบริหารจัดการ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จากผู้ประกอบการ การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว สถิติการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปกติ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีการวางแผนเพื่อเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดให้บริการเพื่อความปลอดภัยจราจรของรถโดยสารสาธารณะ องค์กรมีการมอบหมาย ความรับผิดชอบ และให้อำนาจหน้าที่ จัดคนให้บริการ โดยคัดเลือกพนักงานขับรถที่มีประสบการณ์ในการขับขี่รถยนต์ มีการควบคุมอายุการใช้งานรถโดยสารสาธารณะไม่ให้เกินตามที่กฎหมายกำหนด ยุทธศาสตร์ความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยวในประเทศไทย ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์เรื่องอุบัติเหตุ ยุทธศาสตร์การวิศวกรรมจราจร ยุทธศาสตร์การบังคับใช้กฎหมาย และยุทธศาสตร์การบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ลักษณะการบริหารจัดการที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยว ประกอบด้วย ด้านพาหนะ ด้านความมั่นคงต่อการให้บริการ และด้านการปฏิบัติตามกฎจราจร

คำสำคัญ: การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจราจรทางบก, รถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยว

¹นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาคุณุภบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

E-mail: Kong_myway@hotmail.com

*เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับคุณุภบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

ปีการศึกษา 2554

อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ประณต นันทิยะกุล

Abstract

This paper reports on problems with the management of land transportation safety for public tourist buses in Thailand. Problems relating to the safety strategy and management style that affect, either directly or indirectly, the land transportation safety management for public tourist bus is discussed. The study uses mixed-method research. Questionnaires and interviews are used to collect data. Analysis has been done using the average, percentage, one-way ANOVA, correlation analysis, and multiple regression analysis. Findings show that public tourist bus operators have developed best practices to comply with public vehicle safety rules, delegated responsibilities and authorities, recruited highly experienced drivers and complied with governing regulations concerning vehicle life-time usage. The overall strategy for land transportation safety for public tourist buses in Thailand is exceptionally good, especially in the areas of traffic engineering strategy, the law enforcement strategy, and emergency medical strategy. The management strategy that affects public tourist bus traffic safety in Thailand, both directly and indirectly, is comprised of vehicles, followed by service accountability and traffic law compliance.

Keywords: safety administration, tourist buses, safety management.

ความนำ

จากรายงานสรุปสถิตินักท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยวอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนมาก จากในปี 2552 สามารถทำรายได้เข้าประเทศ จำนวน 510,255.05 ล้านบาท และในปี 2553 จำนวน 592,794 ล้านบาท ซึ่งมีมูลค่าที่เพิ่มมากขึ้นถึง 82,538.95 ล้านบาท รายได้ต่างมาจากนักท่องเที่ยวชาติต่างๆ ที่เข้ามาในประเทศไทย จำนวน 15,936,400 คน เช่นชาวเอเชีย 8,167,164 คน ชาวยุโรป 4,442,375 คน และ ชาวอเมริกาใต้ 844,644 คน ส่วน (กรมการท่องเที่ยว, 2554)

จากการที่นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเป็นจำนวนมาก และแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี ประเทศไทยจึงได้เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อการกำหนดแนวทางพัฒนาประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เพื่อให้ประเทศไทยสามารถปรับตัวกับสถานการณ์การเติบโตอย่าง

มีคุณภาพและยั่งยืนแผนการพัฒนากองท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2552 ให้การท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ (national agenda) มอบหมายให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จัดทำยุทธศาสตร์แผนงานฟื้นฟูการท่องเที่ยวระยะสั้นและระยะยาว โดยการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 (กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา, 2554) ดังนี้ (1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว (2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาลินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว และ (4) ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว

จากการพัฒนาการขนส่งทางรถยนต์ของประเทศไทยด้วยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยประกอบกับปริมาณรถที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้จำนวนการเกิดอุบัติเหตุ

ทางถนน หรืออุบัติเหตุจากการจราจรทางถนน สูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งอุบัติเหตุทางถนนก่อให้เกิดความสูญเสียทางตรง คือชีวิตของคนไทยปีละหลายหมื่นคน รวมทั้งทำลายทรัพย์สินและเศรษฐกิจของประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท (กรมการขนส่งทางบก, 2543, หน้า 33)

นอกจากนี้ ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้แสดงจำนวนสถิติสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุทางถนน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2553) ดังนี้ ขับรถเร็วเกินอัตราที่กำหนด จำนวน 9,764 ครั้ง, ขับรถโดยประมาท (ตัดหน้ากระชั้นชิด) จำนวน 9,046 ครั้ง, ขับรถชนท้าย จำนวน 5,006 และการ แชนรลผิดกฎหมาย จำนวน 3,242 ครั้ง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุประกอบไปด้วยสาเหตุจากสภาพรถ และอุปกรณ์ในตัวรถไม่ได้อำนวยความสะดวกในเรื่องความปลอดภัยเป็นสำคัญ พฤติกรรมของผู้ขับขี่ที่ไม่มีความพร้อมในการขับรถ ไม่ชำนาญเส้นทาง รีบเร่งทำเวลา หรือขับรถเป็นเวลานาน รวมทั้งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยทางถนนและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ร่วมอีกมาก เช่น สภาพเส้นทางเป็นโค้งลาดชันวกไปวนมา เครื่องกันไม่ได้ออกแบบสำหรับป้องกันรถขนาดใหญ่ และพฤติกรรมของผู้โดยสารที่ไม่คำนึงถึงความปลอดภัย เมื่อเกิดอุบัติเหตุกับรถโดยสารสาธารณะ แต่ละครั้ง ก่อให้เกิดการบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก

จากสาเหตุต่าง ๆ ของการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกทำให้เกิดความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งชีวิตและทรัพย์สินนั้น ปัญหาอาจมาจากการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงเกิดแรงจูงใจในการหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมและนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยวให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พิจารณานำมาปรับปรุงให้มีความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและลักษณะการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยว ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยว ในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาลักษณะการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยที่ส่งผลทางตรงทางอ้อมต่อยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยว ในประเทศไทย
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยวในประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยวจากเอกสารและความรู้จากทฤษฎีและแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบส่วนที่ 1 เป็นส่วนนำ ได้แก่ ชื่อของแบบสอบถาม คำชี้แจงเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

องค์ประกอบส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท้องเที่ยวเป็นปัจจัยหลัก ๆ ได้ 4 ด้าน (1) ด้านความมั่นคงต่อการใช้บริการ (2) ด้านพนักงานขับรถ (3) ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร (4) ด้านพาหนะ

องค์ประกอบส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท้องเที่ยว 5 ยุทธศาสตร์ (1) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว (2) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการประชาสัมพันธ์เรื่องอุบัติเหตุ (3) ยุทธศาสตร์การวิศวกรรมจราจร (4) ยุทธศาสตร์การบังคับใช้กฎหมาย (5) ยุทธศาสตร์การบริการการแพทย์ฉุกเฉิน

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือวัด

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบความแม่นยำหรือเที่ยงตรง (validity) ได้คะแนนวัดความแม่นยำทุกข้อไม่น้อยกว่า 0.8 และความเชื่อมั่น (reliability) ผลของการทดสอบความเชื่อมั่น (Cronbach s Alpha) เท่ากับ .9791 และค่า Cronbach s Alpha if Item Deleted ของข้อคำถามมีค่าเท่ากับ .9785

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รอบที่ 1

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท้องเที่ยว และรวมทั้งผู้ประสบภัยจากรถ

รอบที่ 2

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามเพื่อสอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยทำการแจกแบบสอบถาม

รอบที่ 3

ประชุมสัมมนา (Focus group) เพื่อมาปรับปรุง

รูปแบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท้องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา บรรยายลักษณะข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจรถโดยสารสาธารณะ เส้นทาง การเดินทางรถโดยสารสาธารณะของกิจการ และปัญหาอุบัติเหตุทางถนนที่พบจากการดำเนินธุรกิจรถโดยสารสาธารณะ โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน ใช้สถิติ t-test วิเคราะห์ข้อมูลในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่ม ใช้สถิติ One-way Anova (f-test) วิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประชากร หลายกลุ่ม วิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ใช้สถิติการวิเคราะห์ Pearson การหาค่าสัมประสิทธิ์ใช้สถิติการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Multiple Regression Analysis Stepwise) วิเคราะห์ตัวแปรต้น คือ ลักษณะการบริหารจัดการ

ผลการวิจัย

เชิงคุณภาพ

พบว่า ในด้านของความมั่นคงต่อการใช้บริการองค์กรได้การวางแผนการขับรถในช่วงเวลาปกติและในช่วงเทศกาล กำหนดให้ผู้ขับขี่รถโดยสารสาธารณะทางไกล ในการขับรถต้องไม่เกิน 4 ชั่วโมง และมีการจัดสวัสดิการที่จำเป็น

ในด้านของพนักงานขับรถ มีการตรวจสอบร่างกายอบรมมารยาทด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยว พร้อมทั้งคัดเลือกพนักงานขับรถ เมื่อมีข้อแนะนำต่างๆ จากนักท่องเที่ยว นอกจากนี้องค์กรภาครัฐมีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจกับภาคกฎการขับขี่เพื่อความปลอดภัย ด้านของการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรมีเรื่องการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุอย่างจริงจัง อีกทั้งสนับสนุนให้มีการจับกุมผู้ขับขี่ที่ฝ่าฝืนกฎจราจรอย่างต่อเนื่องนอกจากนี้ มีการทดสอบที่ได้รับใบอนุญาตขับขี่ จะต้องมีความรู้

ความเข้าใจอย่างดี ก่อนที่จะได้รับใบอนุญาต ด้านของยานพาหนะ มีการตรวจสอบตามกำหนดเวลา เพื่อดูความพร้อมระบบเครื่องยนต์ โดยพนักงานขับรถและเจ้าหน้าที่ช่วยกันตรวจสอบ ก่อนที่จะออกให้บริการ หากพบปัญหาต้องรีบแก้ไขให้เรียบร้อย หาก มีปัญหานี้เกิดขึ้นระหว่างการเดินทาง ต้องมีการจัดรถโดยสารทดแทน เพื่อไม่ให้ผู้โดยสารที่ต้องเสียเวลา เช่น การนำรถที่มีประสิทธิภาพกว่ามาจัดบริการเปลี่ยนนอกจากนี้ภาครัฐควรมีส่วนในเรื่องของการควบคุม ตรวจสอบสภาพรถยนต์ทุกปี และควรมีข้อเสนอแนะให้ผู้ประกอบการนำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น ด้านของยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว มีส่วนช่วยให้มีการปรับปรุงเส้นทางด้านการคมนาคม เพื่อลดอุบัติเหตุ และมีการกำหนดมาตรฐานของรถโดยสารสาธารณะให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องโครงสร้างของรถยนต์ การกำจัดความเร็ว และการออกกฏจราจรเกี่ยวกับอุปกรณ์เสริมความปลอดภัยในรถยนต์ที่ใช้ในการรับส่งนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์เพื่อลดอุบัติเหตุ ต่างช่วยกันประชาสัมพันธ์กันอย่างจริงจัง ผ่านสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

เชิงปริมาณ

พบว่า ลักษณะการบริหารด้านความปลอดภัยจราจรทางบกในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ส่วนในรายด้านพบว่า ด้านการปฏิบัติตามกฏจราจร อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านพนักงานขับรถ อยู่ในระดับมาก ด้านความมั่นคงต่อการให้บริการ อยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ ด้านพาหนะ อยู่ในระดับมาก

ยุทธศาสตร์ความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยว ในประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการประชาสัมพันธ์เรื่องอุบัติเหตุอยู่ในระดับมาก ยุทธศาสตร์การวิศวกรรมจราจร อยู่ในระดับมาก ยุทธศาสตร์การบังคับใช้กฎหมายอยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ ยุทธศาสตร์การบริการการแพทย์ฉุกเฉิน อยู่ในระดับมาก

การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 4 สมมติฐาน ซึ่งปรากฏผลการตั้งสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 ด้านความมั่นคงต่อการให้บริการ ส่งผลต่อยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจร

สมมติฐานที่ 2 ด้านพนักงานขับรถไม่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบก

สมมติฐานที่ 3 ด้านการปฏิบัติตามกฏหมายจราจรส่งผลต่อยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบก

สมมติฐานที่ 4 ด้านยานพาหนะ ส่งผลต่อยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะ

ตัวแปรที่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารโดยสารสาธารณะท่องเที่ยวโดยใช้การวิเคราะห์หาค่าถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยทางด้านพาหนะเป็นตัวแปรลำดับที่ 1 ตัวแปรที่รองลงมา ก็คือ ความมั่นคง (SE) เป็นตัวแปรและตัวแปรที่ 3 หรือตัวแปรสุดท้าย คือ ด้านกฏหมายจราจร (Law) ซึ่งทั้งสามตัวแปรหรือสามปัจจัยเข้ามาส่งผลยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยว ทำให้ค่าสหสัมพันธ์เพิ่มขึ้นเป็น .784 (multiple R.=.784) และสามารถอธิบายถึงระดับผลกระทบต่อยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยวร้อยละ .614 (R Square = .614)

$$\text{SumST} = \text{constant} (.004) + \text{Car} (.594) + \text{SE} (.526) + \text{Law} (-.158)$$

(R. 784, R Squire .614, Adjusted R Squire .610, F 136.323 *,P . 000)

เมื่อ ST = ยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบก

Car = ปัจจัยที่ 1 คือ พาหนะ

SE = ปัจจัยที่ 2 คือ ความมั่นคง

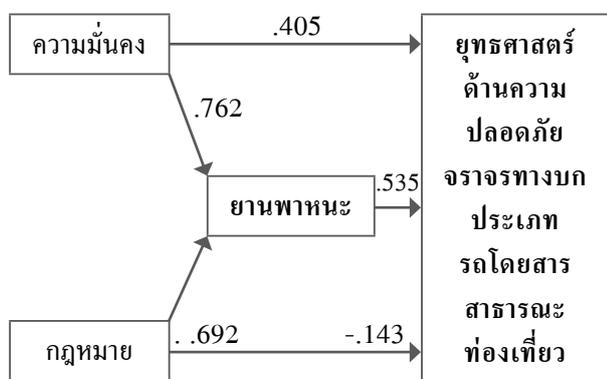
Law = ปัจจัยที่ 3 คือ กฏ

ปัจจัยทางด้านพาหนะ (Car) เป็นตัวแปร ที่มีค่า

มากที่สุดจาก 3 ตัวแปรที่ส่งผลทางตรง ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับมาตรฐาน (beta) ในเชิงบวกเท่ากับ .535

ปัจจัยที่ 2 ก็คือ ความมั่นคง (SE) เป็นตัวแปรที่ส่งผลทางตรง ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับมาตรฐาน (beta) ในเชิงบวกเท่ากับ .405

ปัจจัยที่ 3 หรือปัจจัยสุดท้ายที่ส่งผลทางตรงต่อยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัย คือด้านกฎหมายจราจรมาตรฐาน (beta) ในเชิงลบเท่ากับ -.143 ส่งผลต่อยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยว ในเชิงลบ ดังแสดงภาพ 2 ดังนี้

ภาพ 2 ตัวแบบความสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง

จากตัวแบบนำมาจัดทำเป็นรูปแบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยว ในประเทศไทย คือ CSE Lem (CSE Lem Model)

การอภิปรายผล

ปัจจุบันยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวมีการดำเนินการเพื่อความปลอดภัยจราจรทางบกดังนี้ ยุทธศาสตร์มีส่วนช่วยให้มีการปรับปรุงเส้นทางด้านการคมนาคม เพื่อลดอุบัติเหตุ สอดคล้องกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจัดทำยุทธศาสตร์แผนงานฟื้นฟูการท่องเที่ยวระยะสั้นและระยะยาวมีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 และนอกจากนี้วิทยาชาติบัญชาชัย (2534, หน้า 25-52) ได้สรุปการเกิดอุบัติเหตุไว้ ดังนี้

ปัจจัยเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุประกอบด้วย ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ถนนลื่น ชื้นเขา ลงเขา ทางขรุขระ เป็นหลุมเป็นบ่อ ซึ่งอำพล ช่อตรง (2545, หน้า 95-105) เห็นพ้องต้องกันว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ ชักรถมีดังนี้ สภาพถนนที่ไม่ปลอดภัย ได้แก่ ผิวถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ เปียกชื้นและเป็นโคลน ทางโค้งที่เป็นมุมแหลมยากแก่การควบคุมรถ การหยุดรถ ดังนั้นผู้ขับรถต้องเพิ่มความระมัดระวังมาก

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์มีการดำเนินการเพื่อความปลอดภัยจราจรทางบกดังนี้ การประชาสัมพันธ์เพื่อลดอุบัติเหตุมีทั้งในส่วนของภาครัฐจากส่วนกลางและท้องถิ่นรวมทั้งเอกชน ต่างช่วยกันประชาสัมพันธ์กันอย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา (2547, หน้า 3-4) อุบัติเหตุจากพนักงานขับรถโดยสาร สามารถป้องกันหรือลดความรุนแรง ลงได้ หากมีการเตรียมการอย่างดี

ยุทธศาสตร์การวิศวกรรมจราจรมีการดำเนินการเพื่อความปลอดภัยจราจรทางบกดังนี้ มีการก่อสร้างมีการปรับปรุงเส้นทางจำเป็นต้องรองรับด้านการท่องเที่ยวเพื่อความปลอดภัยของผู้โดยสาร เช่น ความลาดเอียงไม่รับกับทางโค้ง หรือทางร่วมทางแยก สอดคล้องกับข้อเสนอแนะแนวทางในการขับเคลื่อนแผนแม่บทด้านความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. (2552-2555) ไปสู่การปฏิบัติด้านถนน ขาดระบบการจัดเก็บข้อมูลตำแหน่งที่เกิดอุบัติเหตุจราจรทางบก ขาดการวิเคราะห์ ซึ่งจุดอันตรายที่เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง ขาดการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการก่อสร้างบนพื้นผิว ขาดระบบการตรวจสอบความปลอดภัยในการวางแผน การออกแบบ การก่อสร้าง และการใช้งานของพื้นผิวจราจร

ยุทธศาสตร์การบริการการแพทย์ฉุกเฉินมีการดำเนินการเพื่อความปลอดภัยจราจรทางบกดังนี้ ปัจจุบันเครือข่ายหน่วยงานอาสาสมัคร สมาคมมูลนิธิต่างๆ ให้ความช่วยเหลือสังคม ในส่วนของภาครัฐยังคงขาดกำลังเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับข้อเสนอแนะแนวทาง

ในการขับเคลื่อนแผนแม่บทด้านความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. (2552-2555) ไปสู่การปฏิบัติยุทธศาสตร์ด้าน Emergency Services ด้านความปลอดภัยทางถนน ในเชิงรับที่สำคัญ ที่ช่วยบรรเทาความรุนแรงจากผลพวงของอุบัติเหตุ ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีระบบการให้ความช่วยเหลือแบบเป็นศูนย์รวม ทำให้การดำเนินงานบางครั้งซ้ำซ้อน ในบางกรณีล่าช้า

การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจราจรทางบก ด้านความมั่นคงต่อการใช้บริการ ปัจจุบันมีการดำเนินการเพื่อความปลอดภัยจราจรทางบกดังนี้ องค์กรได้กรวางแผนการขับรถในช่วงเวลาปกติและในช่วงเทศกาล สอดคล้องกับ Schermerhorn (1999, หน้า7) ที่กล่าวว่า การจัดการองค์ประกอบด้วย การระบุและอธิบายงานที่ถูกนำไปดำเนินการ, การกระจายงานออกเป็นหน้าที่ การอธิบายสิ่งที่จำเป็นหรือความต้องการของตำแหน่งงานและการมอบหมายงาน ความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่

การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจราจรทางบก ด้านพนักงานขับรถ ปัจจุบันมีการดำเนินการเพื่อความปลอดภัยจราจรทางบกดังนี้ (1) ตรวจสอบร่างกายพนักงานขับรถ (2) อบรมมารยาทด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยว และ (3) ตักเตือนพนักงานขับรถ เมื่อมีข้อแนะนำต่างๆ จากนักท่องเที่ยว (4) ให้องค์กรภาครัฐได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจกับภาคกฎการขับขี่เพื่อความปลอดภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของภควิภาศักดิ์ศรี (2547) ศึกษาปัจจัยที่พยากรณ์พฤติกรรมการขับรถอย่างปลอดภัยของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง บริษัทขนส่ง จำกัด โดยมีผลการศึกษาว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน การตระหนักในความปลอดภัยจากอุบัติเหตุจราจร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการขับรถอย่างปลอดภัยของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2543, หน้า 63-65) ที่กล่าวว่า การจับบุคลากร เป็นการจับอัตรากำลังจัดคนหรือบุคลากรเข้าไปในหน่วยงานหรือการจัดบุคคลให้เข้าทำงานโดยคำนึงถึงคุณสมบัติของบุคคลและปริมาณที่เพียงพอกับปริมาณของงาน

การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจราจรทางบก ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร ปัจจุบันมีการดำเนินการเพื่อความปลอดภัยจราจรทางบกดังนี้ (1) มีการให้การอบรมเรื่องการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุต่อความปลอดภัยจราจรของรถโดยสารสาธารณะแก่พนักงานขับอย่างจริงจัง (2) สนับสนุนให้มีการจับกุมผู้ขับขี่ที่ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง (3) กำหนดการอบรมให้ความรู้และรับรู้ผลของการเกิดอุบัติเหตุแก่พนักงานขับรถเป็นไปตาม พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 ที่กำหนดไว้ใน มาตรา 21 ผู้ขับขี่ต้องปฏิบัติตามสัญญาณจราจรและเครื่องหมายจราจรที่ได้ติดตั้งไว้ หรือทำให้ปรากฏในทาง หรือที่พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงให้ทราบ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

พบว่า ด้านยานพาหนะ ส่งผลต่อยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก การเตรียมความพร้อมเรื่องระบบการสื่อสารและระบบเครื่องยนต์ของรถโดยสารก่อนที่ให้บริการเพื่อความปลอดภัยจราจรของรถโดยสารสาธารณะมีการเน้นข้อกำหนดที่พนักงานขับรถซึ่งสอดคล้องกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างด้านยานพาหนะ กับดัชนีชี้วัดที่พบว่า รถโดยสารมีการเชื่อมต่อกับระบบวงจรปิดทางหลวงสายสำคัญ รถโดยสารมีการตรวจสอบระบบไฟเตือนต่างๆ ของรถ เพื่อป้องกันไฟไหม้ ก่อนออกรถ รถโดยสารสาธารณะของกิจการมีการปรับปรุงสภาพตัวถังให้มีความพร้อมในการเดินทางอยู่เสมอจากการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของดัชนีตัวชี้วัดแสดงให้เห็นว่าด้านยานพาหนะ มีค่ามากก็ส่งผลทำให้การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจราจรทางบก ประเภทรถโดยสารสาธารณะสาธารณะท่องเที่ยวมีความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน (2549, หน้า 5) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับความปลอดภัยทางถนน ไว้ดังนี้ ปัจจัยด้านพาหนะ ควรมีการ

ตรวจสอบส่วนต่างๆ ของรถ ดังนี้ น้ำมันเครื่องยนต์ น้ำมันเชื้อเพลิง ยาง เครื่องยนต์ เบรก คลัทช์ ระบบไฟ และแบตเตอรี่

ด้านความมั่นคงต่อการใช้บริการ ส่งผลต่อ ยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก องค์กรมีการวางแผนเพื่อเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดให้บริการต่อความปลอดภัยจราจรของรถโดยสารสาธารณะซึ่งสอดคล้องกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง ด้านยานพาหนะ กับดัชนีชี้วัดที่พบว่า กิจกรรมมีการวางแผนจัดเส้นทางเดินรถโดยคำนึงถึงความสะดวกปลอดภัยของผู้โดยสารและความเหมาะสม กิจกรรมมีการกระจายงานออกเป็นหน้าที่ มีการจัดการอบรมเกี่ยวกับข้อปฏิบัติตามกฎจราจรที่ควรทราบให้กับพนักงานขับรถ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ภัควิภา ศักดิ์ศรี (2547) ศึกษาปัจจัยที่พยากรณ์พฤติกรรมการขับรถอย่างปลอดภัยของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง บริษัทขนส่ง จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง บุคลิกภาพ การปรับตัวเพื่อสู่ความเป็นเลิศ การสนับสนุนทางสังคม คุณภาพชีวิตในการทำงาน การตระหนักในความปลอดภัยจากอุบัติเหตุจราจร กับพฤติกรรมการขับรถอย่างปลอดภัย ของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง

ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรส่งผลต่อ ยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก การให้นโยบายเรื่องการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุต่อความปลอดภัยจราจรของรถโดยสารสาธารณะแก่พนักงานขับรถมีการให้การอบรมเรื่องการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุต่อความปลอดภัยจราจรของรถโดยสารสาธารณะแก่พนักงานขับอย่างจริงจังและชี้แจงเหตุอันก่อให้เกิดอุบัติเหตุต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง ด้านยานพาหนะ กับดัชนีชี้วัดที่พบว่า อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากข้อบกพร่องต่อการบาดเจ็บเล็กน้อยจนถึงบาดเจ็บสาหัส อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการขับรถเร็วสูงอาจส่งผลต่อการเสียชีวิตของผู้โดยสาร การไม่ปฏิบัติตามกฎจราจรอาจส่งผลเสียต่อตนเองและผู้อื่น กิจกรรมมีข้อบังคับไม่ให้พนักงานขับรถดูโทรทัศน์ในระหว่างขับรถโดยสารสอดคล้องกับงานวิจัยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา (2547, หน้า 3-4) ได้สรุปผลการวิเคราะห์ ข้อมูล อุบัติเหตุจราจร พบว่า การเกิดอุบัติเหตุจราจรพบมากในเดือนที่กำหนดให้เป็นช่วงเทศกาล ประจำปี เช่น เดือนเมษายน ดังนั้น ฝ่ายข้อมูลข่าวสารสาธารณสุขจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลอุบัติเหตุ ในช่วงเทศกาลซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลการเฝ้าระวังทางอุบัติเหตุจากทุกโรงพยาบาลทุกแห่ง พบว่า การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนมีสาเหตุมาจากการที่คนขับรถขาดความรับผิดชอบต่อสังคม

ผลการทดสอบสมมติฐาน ด้านพนักงานขับรถ พบว่า ไม่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยจราจรทางบกประเภทรถโดยสารสาธารณะท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากผู้ประกอบการได้มีการกำหนดให้พนักงานขับรถมีความพร้อมทางด้านร่างกายและมีตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานขับรถโดยตลอด มีการตรวจสอบพนักงานก่อนขึ้นขับขี ต้องไม่มีสารเมินเมาในร่างกาย อีกทั้งมีการสวัสดิการที่จำเป็น เช่น ประกันสังคม และมีสิ่งตอบแทนในโอกาสอันสมควร ตามแต่อายุงานของผู้ขับรถโดยสาร เพื่อสร้างกำลังใจ และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น สอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2543, หน้า 63-65) กล่าวว่า การจัดบุคลากร (Staffing: S) เป็นการจัดอัตรากำลังจัดคนหรือบุคลากรเข้าไปในหน่วยงานหรือการจัดบุคคลให้เข้าทำงาน โดยคำนึงถึงคุณสมบัติของบุคคลที่เพียงพอกับปริมาณของงานและบริหารด้วยระบบคุณธรรม (Merit System) เพื่อเป็นการส่งเสริมขวัญ กำลังใจและเสริมสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. การจัดการใช้ผู้ขับรถโดยสารสาธารณะให้ทำงานให้ได้ผลที่ดีที่สุดในช่วงเวลาอันสั้นบางครั้งจำเป็นต้องมีการจัดสวัสดิการที่จำเป็นให้กับพนักงานขับรถ เช่น มีสิ่งตอบแทนในโอกาสอันสมควร ตามแต่อายุงานของผู้ขับรถโดยสาร เพื่อสร้างกำลังใจ และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

2. ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีส่วนช่วยในเรื่องของความปลอดภัยจราจรของรถโดยสารสาธารณะดังนั้นต้องมีการปรับปรุงเส้นทางด้านการคมนาคม มีการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ทำให้ปัญหาเรื่องการลดอุบัติเหตุลดลงได้เนื่องจากปัจจัยแรก ๆ ของการเกิดอุบัติเหตุมักเกิดจากระบบของเส้นทางที่ไม่ได้มาตรฐาน

3. การวิศวกรการจราจรที่ช่วยในเรื่องของความปลอดภัยจราจรของรถโดยสารสาธารณะ มีการเก็บข้อมูล

การเกิดอุบัติเหตุ รวมทั้งการสอบสวนสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการปรับปรุงสภาพถนนในจุดที่เกิดอุบัติเหตุบ่อย ๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงทัศนคติการบริการของผู้มาใช้บริการต่อความปลอดภัยที่ใช้รถโดยสารสาธารณะว่ามีความปลอดภัยมากน้อยเพียงใด

2. ควรศึกษากระบวนการดูแลและปกป้องผู้มาใช้บริการรถโดยสารสาธารณะในกรณีเหตุฉุกเฉินว่ามีกระบวนการอย่างไร

3. ควรศึกษาเหตุจูงใจที่มีต่อการขับรถโดยสารสาธารณะให้มีความปลอดภัยว่าเหตุจูงใจใดส่งผลให้เกิดความปลอดภัยมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา. (2554). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559*. เมษายน 2554.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2553). *จำนวนสถิติสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุทางถนน. ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.*
- กรมการขนส่งทางบก. (2543). *จำนวนรถยนต์จดทะเบียน ปี 2542. ฝ่ายสถิติการขนส่ง กองวิชาการและวางแผน. กรุงเทพมหานคร: กรมการขนส่งทางบก.*
- กระทรวงสาธารณสุข. (2543). *แนวทางในการป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดจากการจราจร*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.
- จังหวัดพะเยา. (2547). *สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอุบัติเหตุ ปีงบประมาณ 2547. พะเยา: สำนักงานฯ.*
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2543). *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารศูนย์สื่อการศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- ภัควิภา ศักดิ์ศรี. (2547). *ปัจจัยที่พยากรณ์พฤติกรรมกรรมการขับรถอย่างปลอดภัยของพนักงานขับรถโดยสารประจำทางบริษัทขนส่ง จำกัด*. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฐกานต์ ไวยเนตร. (2551). *การเกิดอุบัติเหตุรถโดยสารขนาดใหญ่*. กลุ่มงานระบาดวิทยาโรคไม่ติดต่อ สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน. (2549). *รายงานประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- พระราชบัญญัติจราจรทางบก 2522. (2522). *ส่วนกฎหมาย สำนักงานมาตรการป้องกันสาธารณภัย*.
- วิทยา ชาติบัญชาชัย. (2534). *ระบาดวิทยาของอุบัติเหตุทางจราจรในโรงพยาบาลขอนแก่น*. (เอกสารประกอบการประชุม). ขอนแก่น: มปป.
- อำพล ชื่อดวง. (2545). *อาชีพอนามัยและความปลอดภัย*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- Schermerhorn, J. R., Hunt, J. G., & Osborn, R. N. (2000). *Organization behavior* (7th ed.). New York: Von-Hoffman.
- Yamane Taro. (1973). *Statistics: An introductory* (3rd ed). New York: Harper and Row Publication.